O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

БУХОРО МУСИҚА ФОЛЬКЛОРИНИНГ ТАРИХИЙ-НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МАСАЛАЛАРИ

Халқаро илмий-амалий конференция

МАТЕРИАЛЛАРИ

18-oktabr 2021-yil

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

МУСИҚА ТАЪЛИМИ КАФЕДРАСИ

БУХОРО МУСИҚА ФОЛЬКЛОРИНИНГ ТАРИХИЙ-НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МАСАЛАЛАРИ

мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференция

МАТЕРИАЛЛАРИ

Бухоро - 2021

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Ка… тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 й… февральдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожланти… бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони, Ўзбекистон Республи… Президентининг қарори 31.05.2017й. ПҚ-3022 маданият ва санъат соҳасини я… ривожлантириш ва такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғриси… Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Халқаро бахшичилик са… фестивалини ўтказиш тўғрисида"ги 2018 йил 1 ноябрдаги ПҚ-3990-сон қарор… мувофиқ **2021-йил “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлиги… мустаҳкамлаш йили”**га бағишланган 2021 йил 18 октябрь куни Бухоро да… университетида **“Бухоро мусиқа фольклорининг тарихий- назарий ва ама… масалалари”** мавзусида илмий-назарий анжуман ўтказилмоқда.

Анжуманнинг мақсади-миллий, маданий ва маънавий меросимизни асра… авайлаш ва бойитиш, ўзбек мусиқа фольклорини жумладан, Бухоро мавриги … тароналарини янада ривожлантириш, ёшларнинг маънавий-ахлоқий ва мада… даражасини янада оширишни рағбатлантириш, миллий ва жаҳон маданиятини… энг яхши намуналари билан таништириш, ёшлар онги ва қалбида мустақилл… ғоясига, юқори маънавият ва инсонпарварлик анъаналарига садоқат туйғуларини… янада чуқур илдиз отиши, эстетик ва маданий эҳтиёжларни таъминлаш… йўналтирилган маданий-оммавий тадбирлар ўтказиш, ижодкор ёшларга ҳа… томонлама кўмаклашиш, маънан етук, интеллектуал ривожланган ва юқори… маданиятли шахсларни тарбиялаш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш ҳамд… Республикада ушбу соҳада эришилган илмий натижаларни амалиётга татби… қилиш.

Масъул муҳаррир:
Б.Х.Мадримов – педагогика фанлари номзоди,
профессор в.б.

Тақризчилар:
Б.Мустафоев – педагогика фанлари номзоди, доцент
А.Р.Ҳамроев – педагогика фанлари номзоди, доцент

Тўпламга киритилган мақола ва тезислар мазмуни, илмийлиги ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун муаллифлар масъулдирлар.

ИЛМИЙ АНЖУМАННИНГ ДАСТУРИЙ ҚЎМИТАСИ

1. О.Х.Хамидов - Университет ректори, раис;
2. О.С.Қаххоров - Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор, раис ўринбосари;
3. С.С.Азимов - Санъатшунослик факультети декани, п.ф.ф.д. (PhD), доцент, аъзо;
4. Т.И.Ражабов - Мусиқа таълими кафедраси мудири, п.ф.ф.д. (PhD) доцент, аъзо;
5. Б.Х.Мадримов - Мусиқа таълими кафедраси профессори, п.фн., аъзо
6. С.Д.Дўстов - Мусиқа таълими кафедраси профессори, п.ф.н., аъзо;
7. Д.Ю.Рузиев - Мусиқа таълими кафедраси ўқитувчиси п.ф.н. доцент, аъзо;
8 У.М.Миршаев - Мусиқа таълими кафедраси ўқитувчиси, котиб;

ИЛМИЙ АНЖУМАННИНГ ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТАСИ

1. О.С. Қаххоров - Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор, раис;
2. С.С.Азимов - Санъатшунослик факультети декани, раис ўринбосари;
3. Т.И.Ражабов - Мусиқа таълими кафедраси мудири, п.ф.ф.д. (PhD) аъзо;
4. Б.Х.Мадримов - Мусиқа таълими кафедраси профессори, п.фн., аъзо
5. Ф.Г.Нуруллаев - Мусиқа таълими кафедраси доценти, аъзо
6. И.А.Кўшаев - Мусиқа таълими кафедраси аъзо катта ўқитувчиси,
7. У.М.Миршаев - Мусиқа таълими кафедраси ўқитувчиси, котиб
8. Т.Дж.Мухамедов - Мусиқа таълими кафедраси ўқитувчиси, аъзо

5. Рогачевская, Е. М. О русском хороводном творчестве // Актуальные проблемы фольклористики [Текст] : сб. статей и материалов / сост. В. Е. Гусев. Ленинград: Музыка, 1980. – С. 119-130.

6. Ромодин, А. В. Взаимодействие инструментальной музыки и в хореографии в народных эстетичских представлениях // Народный танец. Проблемы изучения [Текст] : сб. научных трудов / А. В. Ромодин, И. А. Ромодина. – Санкт-Петербург: ВНИИ, 1991. – с. 236. – С. 77-85. – ISBN 5-7196-0126-0.

7. Руднева, А. В. Курские танки и карагоды [Текст] / А. В. Руднева – Москва: Советский композитор, 1975. – 311 с.

8. Савушкина, Н. И. Русский народный театр [Текст] / Н. И. Савушкина. – Москва : Наука, 1976. – 160 с.

9. Сарафанова, И. Ю. Песенная кадриль Свердловской области / Сост. И. Ю. Сарафанова. – Екатеринбург, 2012. – 172 с. – 978-5-8295-0186-0

O'YIN-QO'SHIQLARNING TARBIYAVIY AHAMIYATI

D.Y.Ro'ziyev-BuxDU dostenti, p.f.n.

Tarbiyaning har qanday turi asosan bolaning maktabgacha yoshidan boshlanib, boshlangich sinflarda rivojlantiriladi. Keyinchalik uzluksiz ta'limning bir necha boqkichlarida yana davom ettiriladi. Ta'lim-tarbiyaning maqsadi, bolalarni amaliy faoliyatga tayyorlashdan iboratligini e'tiborga olib aytish mumkinki, mazmunan xilma-xil bo'lgan xalq o'yinlari amaliy faoliyatning muhim omili sifatida ko'zga tashlanadi. O'yinlarning o'yin-qo'shik shaklidagi turi esa bu borada muhim ahamiyat kasb etib bolalarda shakllanadigan dastlabki mafkuraviy ong, his-tuyg'u va axloqni o'sishiga va butun bolalik faoliyatida o'zaro va kattalar bilan bo'ladigan munosobatni yanada rivojlantirib borishda xizmat qiladi.

Ma'lumki, san'atning folklor turiga mansub bo'lgan juda ko'p milliy o'yinlarni qo'shiq uygunligi bilan hamnafas o'ynalib kelganligi xalqamizning ma'naviy va ma'rifiy madaniyatini har tomonlama rivojlantirib turganligi tarixda ma'lum. Qo'shik uyg'unligi bilan hamnafas o'ynalgan milliy o'yinlarning o'ziga xos xususiyatlari haqida buyuk allomalar o'z asarlarida ko'p bora so'z yuritganlar. Ularning e'tirof etishicha, o'zbek xalq milliy o'yinlari judaqkadim zamonlardan e'tiboran har bir qishlqk, shahar va xonadonlarda bolalar hamda kattalar tomonidan qiziqib o'ynalgan. E'tiborlisi shundaki, o'yin qoidalariga kat'iy rioya qilinganh holda so'zlar musiqiy ohangrablik bilan ifodalanib borilgan. Bu o'ziga xos maktab, ta'lim-tarbiya bo'lgan. Shu bois Sharq allomalari va mutafakkirlari tarixiy madaniy va intelektual merosni asrab-avaylashga, boyitishga hamda son va sifat jihatdan ko'paytirishga alohida e'tibor qaratish lozimligini uqtirib borganlar. Milliy o'yinlarning barcha turlari, ayniqsa o'yin so'zlarini musiqiy ohanrabolik vositasida ifodalangan o'yinlar har qanday jamiyat rivojiga, zamon madaniyati va milliy tarbiyaning shakllanishiga beqiyos hissa qushgan san'atning bir turi sifatida bugungi navqiron avlodga ham misli mayoq bo'lishi shubhasiz.

O'zbek bolalar folklorida o'yinlar bilan hamohaglikda kuylanadigan qo'shiqlar juda ko'p bo'lib, ular mazmunan rang-barang, ijro etish qoidalariga ko'rah ham bir-biridan farq qiladi. Ularning tasniflanishiga qarab: o'yinga chorlovchi qo'shiqlar; ma'naviy o'yinlar; turli qo'shқlar; hazil-mutoyiba qo'shiқlari deb guruhlarga ajratilishi

bejiz emas. Chunki ularni o'ynashdagi harakatlarni so'z va musiqa boshqarib boradi. O'yinni ijro etuvchi bolalarning o'zlari ham o'yinchi, ham tomoshabin sifatida bo'ladilar. Bir so'z bilan aytganda bola o'ynab qo'shiq kuylaydi, qo'shқк kuylab o'ynaydi. Bolalar har bir o'yin-qo'shiq ijrosi davomida go'yoki sahnalashtirilgan dramatik asardagi ma'lum ko'rinish, voo'elikni shakllantirib boradilar. Bolani estetik zavqlantiradigan, bir olam quvoch, xursandchilik baxsh etadigan jihathxam ana shunda bo'ladi.

Kuy, ashula, aytishuv asosda vujudga kelgan o'yin-qo'shқlar nihoyatda ko'p. "Boychechak", "Gunafshaxon, "Chitti-gul", "Botmon-botmon", "Ha kishma-kishma", "Jik-jik", "Dada hormang", "Laylak qor", "Sandiqcha-yu quticha", "Piyola-piyola", "To'y-to'y", "Chuchvara qaynardir-o" va hokazo. Bu o'yin-qo'shқlarning ko'pchiligi haziltomuz bo'lgani bois bolalar ularni erkin, tashabbuskorlik, quvnoqlik va tashkilotchilik nuqta nazaridan kuylab o'ynashni xush ko'radilar.

O'yin-qo'shiqlardagi e'tiborli tomonlaridan biri ularni ma'lum kuyga solib, so'z va harakatni ma'lum bir musiqiy ritm, ohanrabolikka solib ijro etish mumkinligidir. O'zbeke xalqining milliy o'yinlarida xalqimizning necha ming yillik tarixi, turmush tarzi, ijtimoiy-axloqiy qarashlari va estetik didi xaqidagi muhim ma'lumotlar ifodalalangan ma'naviy qadriyatlar mazmuni singdira oladigan juda ko'p jihatlar mavjud.

Ma'lumki, kuy har bir milliy xalq musiqa madaniyatining shu xalq uchun xarakterli, uning o'ziga xos kuy intonastiyasi davrasida tarkib topib rivojlanadi. Shu bois o'zbek bolalari uchun milliy kuy, qo'shiq, raqs va musiqali o'yinlarni o'ynash, tinglash, eshitish, kuylash, ijro etish boshqa xalq kuy- qo'shiqlari, raqs va o'yinlariga nisbatan oson kechadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda o'zbekona qadriyat, urf-odat, rasm-rusum va harakatlar asosida qurilgan o'yin-qo'shiqlarni musiq vositasida tashkil etilishi uning estetik-tarbiyaviy mohiyatini yanada oshirish imkonini beradi.

Masalan, "Sandiqcha-yu quticha" o'yinini olib ko'raylik. Bu o'yin xususiyatiga ko'ra ko'proq qizlar o'ynashi uchun molik bo'lgan o'yin hisoblanadi.

O'yin qoidasi: Ishtirokchilar orhama-orqa turib, qo'llarini bir-birlarining qo'ltiqlari ostidan o'tkazib bellari uzra oshirgan holda galma-galdan bir-birini ko'tarishadi va har ikki tomon charchaguncha o'yin harakatini bajarib boradi.

O'yinda tez harakat qilish shart emas. Agar harakat maromi tez bo'lsa qizlar tezda charchab qoladi yoki bunday harakat tananing biror qismiga ziyon etkazishi mumkin. Xullas, o'yindagi harakat marom(ritm)i ohista, sekinroq bo'lgani afzal.

O'yin-qo'shiq boshlovchi (qo'shiq matnini kuylovchi) onaboshi ruxsati bilan boshlanadi.

- Sandiqcha-yu quticha,
- Qutichada to'ticha.
- To'ticha uchib ketdi,
- Kelincha ko'chib ketdi.

- Kelincha xamir qordi,
- Kelincha o'tin yordi.
- Xamiri achib qopti,
- Kelincha patir yopdi,
- Patirdan oling, oling,
- Dugonam, yaxshi qoling.

Onaboshining o'yin-qo'shiq matnini kuylashi uchun birinchi oktava oralig'idagi quyidagi o'n taktdan iborat bo'lgan nota matnidan foydalanishi mumkin bo'ladi.

Birinchi takt: re, lya, fa, lya (barchasi nimchorak nota): Ikkinchi takt: sol, sol, (nimchorak notalar), sol (chorak): Uchinchi takt aynan birinchi taktdagidek; To'rtinchi takt aynan ikkinchi taktdagidek. Beshinchi takt: fa, fa, mi, re (barchasi nimchorak nota); Oltinchi takt: mi, fa (nimcharak notalar); sol (chorak); Ettinchi takt: fa, fa, mi (barchasi nimchorak nota) fa, mi (o'n oltitalik); Sakkizinchi takt: re, re (har ikkalasi nimchorak nota), (chorak).

Demak, o'yinning birinchi va ikkinchi qatoridagi so'zlarni ijro etish uchun dastlabki 4 takt, uchinchi va to'rtinchi qatorlarni kuylash uchun esa 5-8 taktdagi notalar ijrosidan foydalaniladi. Keyingi to'rt qator ijrosi ham shu tartibda kuylanadi. Xullas, birinchi va ikkinchi to'rtliklar bir xil ohangda kuylanadi. "Patirdan oling, oling", "Dugonam yaxshi qoling" misralar ijrosi uchun esa to'qqizinchi taktdagi lya, lya, lya, lya, lya, lya (barchasi nimchorak nota), lya (choraktalik) va o'ninchi taktdagi fa, fa, fa, mi, fa, mi(barchasi nimchorak), re(chorak) notalar ijrosidan foydalanish tavsiya etiladi.

O'yin davomida mantdagi so'zlar ohanrabolik bilan kuylanishi va o'yindagi harakatlar kuy ritmiga monand kelishiga e'tibor berilishi afzal. Agar o'yinda qatnashayotgan har qaysi qiz bolani o'yin jarayonida o'zi bajarayotgan harakatning mazmuniga mos hissiyot, tasavvur cho'lg'ab olishiga qanchalik ko'p e'tibor qaratilsa ular o'yinni shunchalik kata qiziqish, intilish, mohirlik, ijodkorlik va tashabbuskorlik bilan o'ynaydilar. Muhimi, o'yindagi har bir harakat holatini tabiiydek qabuqкiladilar.

"Sandqкcha-yu quticha" o'yin-qo'shig'ini yuqorida qayd qilib o'tilgan musiqa matni vositasida o'ynash uchun o'yinda ishtirok etayotgan bolalar onaboshisiz, ya'ni o'zlari, mustaqil ravishda qo'shiқ matnini kuylab o'yin harakatlarini bajarishlari mumkin. Buning uchun bolalar matn qatorlarini galma-galdan, ya'ni birinchi bola dastlabki birinchi qatorni, ikkinchi bola esa keyingi qatorni kuylaydi va hokazo. So'nggi ikki qatorni esa galma-gal ikki marotoba kuylab harakatlarni bajarish mumkin.

Boshlangich sinflarning kuni uzaytirilgan guruhlarida ana shu xildaga o'yin-qo'shiq vositasida ta'lim-tarbiyani samarali amalga oshirish imkoni kengroq bo'ladi. Bu faoliyatda bolalarning yoshi, ruhiy holati, muhit hamda jismoniy holatlar hisobga olinib o'yin-qo'shiqlar tanlanishi maqsadga muvofiq. Shundagina tarbiya anqk maqsadga yo'naltiriladi va o'quvchilarning ijobiy ruhiy kechinmalari, hissiy tuyg'ularini uyg'unlashtiradi. Ularda mehr-sahobat, o'zaro gamxo'rlik, o'rtoqlik, birodarlik faoliyatlarini mustaxkamlash, his-tuyg'ular tarkib topadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Safarova N. O'zbek bolalar o'yin folklorlari tabiati. – T.: Fan. 2008.
2. Rajabov D., Rajabov T. Xalq qo'shig'I va musiqa ijrochiligi. –T.: Navro'z nashryoti. 2018.
3. Yo'ldoshyeva S., Sattorova G. Folklor etnografik ansambllari –T.: O'qituvchi NMIU , 2007.
4. Madrimov B., Rajabov T. Tarbiyaning jonbaxsh vositasi. Buxoro, "Durdona nashryoti" 2015.

БУХОРО МУСИҚА ФОЛЬКЛОРИНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ АҲАМИЯТИ

Ражабов А. – БухДУ Мусиқа таълими кафедраси катта ўқитувчиси

Аннотация. Ушбу мақолада "Бухоро мусиқа фольклори" бугунги кундаги аҳамияти ёритиб берилган. Бухоро фольклор мусиқаси, унинг ўзига хос хусусиятларини ифодаловчи анъаналар, оғзаки анъанадаги фольклор, мумтоз ва мақом санъатининг ривожланиши, етакчи жанрларини ўрганиш, таҳлил қилиш, бошқа маҳаллий услублар билан қиёсланган.

Калит сўзлар: Фольклор, Шашмақом, жанр, лофлар, терма, лапар, услуб, мифлар, ашула, ракс.

Фольклор барча санъатнинг бошланиши, сарчашмаси, шу сабабли ҳам бошқа кўпгина санъатлар билан уйғунликка эга, шунинг билан бирга хеч бирига ўхшамаган ўзига хослиги билан ажралиб турувчи алоҳида санъат туридир. Бу соҳа ўз ичига мусиқа, ракс, ҳунармандчилик, тасвирий, бадиий ва бошқа санъатлар билан боғлиқ тасаввурларни қамраб олади. Оғзаки ижод халқнинг ўтмиши, бугуни ва келажагини ўзида ифода этувчи, унинг тақдири билан чамбарчас боғлиқ ижодий жараёндир. Шунинг учун ҳам алломаларимиз уни эл адабиёти деб атаган. Бирор бир халқнинг қандай халқ эканлигини билиш учун даставвал унинг фольклорига назар солиш лозим бўлади. Халқ ижоди бу чинакам маънодаги доимий ўзгариш, доимий ҳаракатдаги санъатдир. Яъни, халқ ижоди намуналари ҳар галги ижрода анъаналарнинг давомийлигини сақлаган ҳолда муттасил янгиланиб, ўзгариб, мукаммаллашиб бораверади. Шунинг учун ҳам халқ ижоди намуналари кўплаб вариантлиликка эга. Ана шу вариантлилик халқ оғзаки ижодининг ўзига хослигини таъминлаб берувчи энг муҳим жиҳатлардан биридир.

Фольклор жанрлари ижтимоий-иктисодий тараққиёт билан узвий боғлиқ. Халқ ҳаётидаги тарихий ўзгаришларга кўра, улар ҳам ўзгара борган. Қай бир жанрлар ёки намуналар бутунлай йўқолган, янгилари юзага келган. Шунинг учун ҳам уларда кўп қатламлилик мавжуд бўлиб, узоқ ижро давомида бир неча даврлар ўз изини қолдирган. Жанрларнинг босқичли тараққиёти ва тарихий типологик нуктаи назардан қараганда, энг қадимги даврларда кўпчилик халқларда мифлар, уруғ ва қабилалар ҳақидаги афсона ва ривоятлар, топишмоқ ва мақоллар, олқиш ва қарғишлар, мавсум маросим фольклори намуналари, меҳнат қўшиқлари кенг тарқалган. Кейинги даврларда эса, эртаклар, эпоснинг архаик шакллари юзага келган. Патриархал уруғчилик муносабатларининг емирилиши ва илк давлатларнинг шаклланиши даврида қаҳрамонлик достонлари яратилган.Кейинроқ романик эпос, лирик ва тарихий қўшиқлар, оғзаки драма, латифа ва лофлар пайдо бўлган.

Мустақиллик, умуман, халқ қадриятларига, хусусан, халқ оғзаки ижодига бўлган муносабатда кескин ижобий ўзгариш ясади. "Мустақил Ўзбекистонни ривожлантиришнинг маънавий-ахлоқий негизлари" дейилганда: "Янги Ўзбекистонни янгилаш ва ривожлантиришнинг йўли тўртта асосий негизга асосланади". "Бу негизлар:

- умуминсоний қадриятларга содиқлик;
- халқимизнинг маънавий меросини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш;
- инсоннинг ўз имкониятларини эркин намоён қилиши;

МУНДАРИЖА

Хамидов О.Х. Мусиқа фольклори халқ маданиятининг ажралмас қисми 4

О.С.Қаҳҳоров. Ўқувчиларга ўзбек мусиқа фольклорини ўргатишнинг инновацион усуллари 5

С.Қ.Қаҳҳоров. Номоддий маданий меросимизда халқ мусиқа ижодининг ўрни 7

1-ШЎЪБА. МИЛЛИЙ МЕРОС МАЗМУНИДА МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ ТАРАҚҚИЁТИ

Мадримов Б.Х. Ўқувчиларни миллий мерос мазмунида тарбиялашда маданият ва санъатнинг аҳамияти 9

Сафаралиев Б.С. Страницы истории благотворительной деятельности творческой интеллигенции россии в Средней Азии 12

Раимжонов С.Ў. Эстетик маданиятни ёшларни тарбиялашдаги аҳамияти 19

Ткачук И. Б. Духовно-нравственные основы воспитания молодежи 21

U.M.Mirshaev. Musiqa orqali milliy ma'naviyatimiz tarixini o'rganish 25

А.А.Ережепов. Қарақалпақ бақсышылық мектеплериниң қәлиплесип раўажланыў тарийхы 28

А.Хидиров. Талабаларга мақомларни ўргатишнинг назарий ва амалий масалалари 30

G.Istamova. Xorazm dutor maqomlarining kelib chiqish tarixi 32

R.E.Otamurodov. O'zbek musiqa merosiga bir nazar 36

**N.K. Nurullayeva, Do`stov S.D.** O`zbek xalq qo`shiqlarining tarixiy taraqqiyoti 38

Ismoilova M.E. Milliy musiqa san'atimiz rivojida maqomlarning o'rni 41

2-ШЎЪБА. БУХОРО МУСИҚА ФОЛЬКЛОРИ БОРАСИДАГИ ЁНДАШУВЛАРДА МУАММО ВА ЕЧИМЛАР

Б. Мустафоев. Бухоро мусиқа фольклори - маънавий тарбиянинг муҳим воситаси 44

Соковиков С. С. Этноджаз в музыкальной культуре Узбекистана: синтез традиции и современности 46

Т.И.Ражабов. Халқ мусиқа мероси миллий мусиқий таълимнинг асоси сифатида 50

Мартынова Н. Э. К проблеме сценического воплощения фольклорного материала: соотношение музыки и танца в русском песенно-хореографическом фольклоре 53

D.Y.Ro'ziyev. O'yin-qo'shiqlarning tarbiyaviy ahamiyati 58

Ражабов А. Бухоро мусиқа фольклорининг бугунги кундаги аҳамияти 61

Хасанов Ҳ.Р. Ёшларни маънавий-ахлоқий руҳда тарбиялашда,халқ педагогикасининг тарбия усулларидан фойдаланиш 64

Қурбонова Моҳигул Шониёзовна. Болаларнинг мусиқани бадиий ҳис этишларида фольклор жанрининг имкониятлари *(1-синф болалари мисолида)* 65

Muratova D.O'. Buxoro folklor qo'shiqlarini o'rgatishning pedagogik asoslari 67

3-ШЎЪБА. ЁШЛАР ТАРБИЯСИНИНГ МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ НЕГИЗЛАРИ

Дубских Т. М. Танцевальная культура народов Челябинской области в балетном пространстве 70

С. В. Богдан. Смехотерапия как универсальная технология социально-культурной деятельности в воспитании базовой культуры подростков 73

Аксёнова М. В., Тарасова Ю. Б. Образовательные программы русской православной церкви как средство сохранения традиционной культуры России 79

Д.Реймов. Эмпатия как условие организации процесса обучения игре на скрипке в младшей возрастной группе 82

O'rinov A.A. Musiqiy faoliyatlarning badiiy-estetik xususiyatlari 85

Муродов М.Қ. Ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда бўлажак мусиқа ўқитувчиларининг вазифалари 88

Qayumov I.F. Yoshlar ma'naviy salohiyatini yuksalib borishida san'atning tutgan o'rni 91

Umurova M.Yo. O'yin bola tarbiyasining muhim vositasi 93

Shamsiyev Sh.I Iqtidorli o'quvchilarning musiqiy ijodkorlik faoliyati 96

Хомидов Ҳ.К. Талабаларда ватанга садоқат ғоясини шакллантиришнинг асосий мезонлари 98

4-ШЎЪБА. ЎЗБЕК ХАЛҚ ҚЎШИҚЛАРИ - ХАЛҚИМИЗНИНГ МАЪНАВИЙ БЕҚИЁС МЕРОСИ

Norova Sh.U. Xalq musiqa ijodini o'rganishda xalq qo'shiqlarining o'rni 100

Qo'shayev I.A O'zbek xalq musiqa ijodi 102

Qurbonov J.J. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning qo'shiq aytish malakalarini ostirish 103

Karimov O.I. Xalq cholg'ularida o'qitish uslubiyoti 105

Raxmatova M.O. O'zbek xalq qo'shiqlarini o'rganishda hofizlik san'ati 107

Ramazonova O'.X. An'anaviy xonandalik ijrochiligida ovoz tanlash va tarbiyalash 109

Rahmonova I.M. O'quvchilarda estetik didni tarbiyalashda qo'shiqlarning o'rni 111

Gulov Sadritdin Niyozovich. Umumta'lim maktablarida "musiqa madaniyati darslari"ning mohiyati 113

Ибодова Севарабону. Умумий ўрта таълим мактабларида халқ қўшиқларининг тарбиявий аҳамияти 115

Ibodov O'.R. Musiqa madaniyati darslarida xalq qo'shiqlaridan foydalanish 119

Axrorov X.X. Shaxsni tarbiyalash va shakllantirishda musiqaning o'rni 121

Давлатназар Юсупов. Ўзбек бахшичилик санъатининг ривожи ва ёшлар тарбиясидаги ўрни 123

5-ШЎЪБА. ТАСВИРИЙ ҲАМДА АМАЛИЙ САНЪАТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИНТЕРФАОЛ МЕТОДЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Azimov Sanjar Samadovich. Interfaol usullarni qo'llash orqali tasviriy san'at darslari samaradorligini oshirish 125

M.O.Ochilova, N.A.Raximova. Ta'lim va tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarini qo'llashning ahamiyati. 128

Aslanova N.X. Umumiy o'rta ta'lim maktab tasviriy san'at fanlarida interfaol usulda dars o'tish metodini qo'llash 130

G'aniyeva D.K. Dizayn san'ati va zamonaviy tendensiyalari, namunalar tahlili 132